

Opis przedmiotu zamówienia (OPZ)

I. Przedmiot zamówienia

1. Przedmiotem zamówienia jest wykonanie ekspertyz na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000 Niedźwiedzie Wielkie PLH280050, Swajnie PLH280046, Murawy koło Pasłęka PLH280031, Warmińskie Buczyny PLH280033, Mazurskie Bagna PLH280054, Ostoja Warmińska PLB280015, Lasy Skaliskie PLB280011, Bagna Nietlickie PLB280001, Ostoja Iławska PLH280053, Ostoja Piska PLH280048, Ostoja Borecka PLH280016.
2. Przedmiot zamówienia podzielony jest na 23 części (zadania):

Część	Nazwa zamówienia	Nazwa i kod obszaru	Przedmiot ochrony	Zakres realizacji zamówienia	Uwagi szczegółowe
Zadanie nr 1	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	1084 pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 2	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Cały obszar Natura 2000	wykonanie inwentaryzacji potencjalnych stanowisk letnich (10-30 lipca) i zimowych (15 stycznia-15 lutego), wyznaczenie punktów monitoringowych
Zadanie nr 3	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Swajnie PLH280046	Swajnie PLH280046	1393 sierpowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Stanowisko gatunku nad jez. Swajnie	
Zadanie nr 4	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Swajnie PLH280046	Swajnie PLH280046	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 5	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Swajnie PLH280046	Swajnie PLH280046	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Rzeka Kirsna na całej jej długości w obszarze Natura 2000	

Część	Nazwa zamówienia	Nazwa i kod obszaru	Przedmiot ochrony	Zakres realizacji zamówienia	Uwagi szczegółowe
Zadanie nr 6	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Murawy koło Pasłęka PLH280031	Murawy koło Pasłęka PLH280031	1163 głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	Rzeka Wąska na całej jej długości w obszarze	
Zadanie nr 7	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033	Warmińskie Buczyny PLH280033	9110 kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 8	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033	Warmińskie Buczyny PLH280033	1355 wydra <i>Lutra lutra</i> 1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 9	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033	Warmińskie Buczyny PLH280033	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 10	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Warmińskie Buczyny PLH280033	Warmińskie Buczyny PLH280033	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Łąki, ich pozostałości i bagna poławkowe na całym obszarze Natura 2000	
Zadanie nr 11	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Mazurskie Bagna PLH280054	Mazurskie Bagna PLH280054	1903 lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i> 1393 sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 12	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Mazurskie Bagna PLH280054	Mazurskie Bagna PLH280054	1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Cały obszar Natura 2000	

Część	Nazwa zamówienia	Nazwa i kod obszaru	Przedmiot ochrony	Zakres realizacji zamówienia	Uwagi szczegółowe
Zadanie nr 13	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015	Ostojka Warmińska PLB280015	A239 dzięcioł biało- grzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i> A122 derkacz <i>Crex crex</i> A089 orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i> A072 trzmielojad <i>Pernis apivorus</i> A081 błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> A084 błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A127 żuraw <i>Grus grus</i> A140 siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i> A229 zimorodek <i>Alcedo atthis</i> A234 dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A320 mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 14	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Lasy Skaliskie PLB280011	Lasy Skaliskie PLB280011	A089 orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Cały obszar Natura 2000	wykonanie inwentaryzacji stanowisk lęgowych, w tym określenie zajętości gniazd
Zadanie nr 15	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Lasy Skaliskie PLB280011	Lasy Skaliskie PLB280011	A239 dzięcioł biało- grzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Cały obszar Natura 2000	wykonanie inwentaryzacji ornitologicznej w zakresie zajmowania nowych miejsc gniazdowania (w stosunku do stwierdzeń wskazanych w PZO)
Zadanie nr 16	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Lasy Skaliskie PLB280011	Lasy Skaliskie PLB280011	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	Cały obszar Natura 2000	wyznaczenie 5 powierzchni próbnych o obszarze 4 km ² na siedliskach właściwych dla gatunku do monitoringu
Zadanie nr 17	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB280001	Bagna Nietlickie PLB280001	A127 żuraw <i>Grus grus</i>	Cały obszar Natura 2000	dokonanie rozpoznania preferencji pokarmowych żurawia w odległości do 15-20 km od obszaru Natura 2000 oraz oszacowanie strat w rolnictwie wyrządzonych przez żurawie dla okresu migracji

Część	Nazwa zamówienia	Nazwa i kod obszaru	Przedmiot ochrony	Zakres realizacji zamówienia	Uwagi szczegółowe
Zadanie nr 18	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB280001	Bagna Nietlickie PLB280001	A118 wodnik <i>Rallus aquaticus</i> A119 kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 19	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB280001	Bagna Nietlickie PLB280001	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 20	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Bagna Nietlickie PLB280001	Bagna Nietlickie PLB280001	A294 wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 21	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Ostoja ławska PLH280053	Ostoja ławska PLH280053	1318 nocek tydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 22	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Ostoja Piska PLH280048	Ostoja Piska PLH280048	1220 żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Cały obszar Natura 2000	
Zadanie nr 23	Wykonanie ekspertyzy na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Ostoja Borecka PLH280016	Ostoja Borecka PLH280016	5339 różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i> 1145 piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> 1149 koza <i>Cobitis taenia</i>	Cały obszar Natura 2000	

- Realizacja zadań będących przedmiotem zamówienia wynika z obowiązujących planów zadań ochronnych dla ww. obszarów Natura 2000 oraz rozpoznania występowania siedlisk i gatunków w miejscach o zdiagnozowanych brakach danych przyrodniczych.
- Zamówienie prowadzone jest w ramach realizacji projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. *Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (Bank Danych)* współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

II Podstawa opracowania ekspertyz przyrodniczych

- Ekspertyzy przyrodnicze mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ochrony należy sporządzić na podstawie:

- 1) Wyników badań terenowych przeprowadzonych przez Wykonawcę w ramach realizacji zamówienia;
 - 2) Dokumentacji planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Niedźwiedzie Wielkie PLH280050, Swajnie PLH280046, Murawy koło Pasłęka PLH280031, Warmińskie Buczyny PLH280033, Mazurskie Bagna PLH280054, Ostoja Warmińska PLB280015, Lasy Skaliskie PLB280011, Bagna Nietlickie PLB280001, Ostoja Iławska PLH280053, Ostoja Piska PLH280048, Ostoja Borecka PLH280016;
 - 3) Podręczników metodycznych opracowanych na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (dalej PMS GIOŚ):
 - przewodniki metodyczne monitoringów Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (2010, 2012, 2015) (dostępne pod adresem: <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/publikacje/przewodniki-metodyczne>),
 - „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią” (Chylarecki i in., GIOŚ, Warszawa 2015),
 - „Monitoring ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek” (Sikora i in., Warszawa 2011 r.);
 - 4) Metodyki badań powinny zostać indywidualnie dopasowane do biologii i fenologii gatunków w zakresie terminów, czasu obserwacji oraz buforu prowadzonych badań, z uwzględnieniem zakresu określonego w powyższej tabeli, w kolumnach określających zakres realizacji zamówienia oraz zawierających uwagi szczegółowe.
2. Zakres prac należy wykonać zgodnie z:
 - 1) art. 28 ust. 10 pkt 2-4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.);
 - 2) rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).
 3. Wykonawca w celu realizacji umowy będzie zobowiązany dysponować odpowiednimi zezwoleniami na działania dotyczące gatunków objętych ochroną gatunkową na podstawie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.).
 4. Po stronie Wykonawcy leży uzyskanie zgód właścicieli lub zarządców terenu na wstęp na ich grunty.
 5. Zamawiający wymaga, aby Wykonawca przed przystąpieniem do realizacji prac terenowych, każdorazowo informował Zamawiającego o ich terminie – na minimum 3 dni robocze przed, w celu umożliwienia uczestnictwa w nich przedstawiciela Zamawiającego.

III Zakres opracowania ekspertyz przyrodniczych

1. Badania terenowe na potrzeby ekspertyzy przyrodniczej powinny dotyczyć całego obszaru Natura 2000 (z wyjątkiem zadań nr: 3, 5 i 6), obejmując wszystkie potencjalne i istniejące miejsca występowania siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków objętych wybraną częścią zamówienia, a także siedliska zlokalizowane poza jego granicą, lecz do niego przylegające (z wyjątkiem zadania nr 3, 5, 6, zadania nr 17, gdzie wskazano odległość 15-20 km od obszaru Natura 2000).
2. Dokonanie przeglądu i analizy dostępnych danych nie starszych niż 10 lat (publikowanych, niepublikowanych, informacji ustnych) na temat występowania, stanu zachowania, zagrożeń, podejmowanych działań z zakresu ochrony czynnej

i innych działań mogących mieć wpływ na stan ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków objętych wybraną częścią zamówienia.

3. Opisanie metodyki prowadzonych badań zgodnej z metodyką PMS GIOŚ.
4. Wskazanie lokalizacji siedlisk przyrodniczych lub stanowisk gatunków zwierząt lub roślin i ich siedlisk z uwzględnieniem:
 - 1) działek ewidencyjnych (wraz z podaniem obrębu ewidencyjnego i gminy) – na gruntach niebędących w zarządzie PGL LP lub adresu leśnego (z podaniem nazwy nadleśnictwa, obrębu, leśnictwa, numeru oddziału i wydzielenia) – na gruntach będących w zarządzie PGL LP, w obrębie których stwierdzono poszczególne płaty siedlisk przyrodniczych lub stanowiska gatunków zwierząt i ich siedlisk (w przypadku nietoperzy lokalizację podać z podziałem na miejsca rozrodu, bytowania i hibernacji) (w przypadku gatunków ryb lokalizację można podać w formie kilometrażu rzeki);
 - 2) współrzędnych geograficznych w układzie PL-1992;
 - 3) powierzchni płatów siedlisk przyrodniczych lub powierzchni siedlisk gatunków zwierząt lub roślin w obszarze objętym inwentaryzacją;
 - 4) liczebności populacji zwierząt (w przypadku nietoperzy liczebność populacji podać z podziałem na populację osiadłą/migrującą, rozrodczą/zimującą).
5. Wskazanie i opisanie lokalizacji miejsc istotnych dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych lub gatunków zwierząt lub roślin i ich siedlisk.
6. Ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, objętych wybraną częścią zamówienia.
7. Zidentyfikowanie, opisanie i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin lub zwierząt.
8. Ustalenie celów działań ochronnych.
9. Ustalenie działań ochronnych, w tym monitoringu stanu i monitoringu realizacji działań ochronnych, wynikających z ustalonych działań ochronnych.
10. Określenie wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin lub zwierząt, objętych przedmiotem zamówienia.
11. Sporządzenie dokumentacji fotograficznej badanych przedmiotów ochrony.
12. Wykonanie map tematycznych:
 - 1) stanowisk i obszarów występowania siedlisk przyrodniczych lub gatunków zwierząt oraz ich siedlisk objętych inwentaryzacją;
 - 2) zagrożeń istniejących i potencjalnych;
 - 3) działań ochronnych;
 - 4) miejsc lub powierzchni przeznaczonych do monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.

IV Prace terenowe

1. Zamawiający wymaga, aby Wykonawca w terminie do 21 dni od dnia podpisania umowy przedłożył harmonogram prac terenowych.
2. Wykonawca jest zobowiązany złożyć Zamawiającemu harmonogram prac terenowych wraz z planowanymi lokalizacją stanowisk i punktów. Dopuszcza się w harmonogramie planowanie realizacji poszczególnych prac terenowych z dokładnością do jednej dekady w danym miesiącu lub 10 dni, jeżeli prace planowane będą na przełomie miesięcy. Harmonogram prac należy przesłać drogą elektroniczną na adres osoby wyznaczonej do kontaktu z Wykonawcą w umowie. Akceptacja harmonogramu prac terenowych oraz lokalizacji stanowisk i punktów

badawczych nastąpi drogą elektroniczną. Czas potrzebny na przedstawienie i akceptację harmonogramu nie wstrzymuje rozpoczęcia badań terenowych. Każda zmiana harmonogramu i lokalizacji stanowisk monitoringowych wymaga powiadomienia i akceptacji Zamawiającego.

3. Sporządzenie śladów GPS przedstawiających przebieg każdej przeprowadzonej kontroli terenowej. Jako przebieg kontroli należy rozumieć: miejsce wykonania kontroli oraz czas, w jakim została wykonana kontrola, od jej początku do końca. Sporządzone ślady GPS należy dostarczyć w postaci oryginalnych (nieprzetworzonych) plików w formacie .gpx, zarejestrowanych na przenośnym urządzeniu GPS. Standard dostępny jest pod adresem: <https://www.topografix.com/gpx.asp>. Pliki .gpx muszą zawierać zapis współrzędnych punktów trasy jaką podczas kontroli przebył ekspert wraz z rejestracją daty i czasu, w jakim wykonano badania. Dostarczenie śladów GPS nastąpi w formie elektronicznej jako załączniki do raportu z prac terenowych.

V Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony

1. Ocenę poszczególnych parametrów stanu zachowania siedlisk przyrodniczych, w tym ich specyficznej struktury i funkcji oraz perspektywy ochrony, a także ocenę poszczególnych parametrów stanu ochrony gatunków, w tym ich stanu populacji i stanu siedliska oraz perspektywy zachowania, należy prowadzić na podstawie posiadanej przez Wykonawcę wiedzy merytorycznej, dostępnych opracowań i badań terenowych przeprowadzonych zgodnie z metodyką monitoringu PMS. Jednocześnie należy dążyć do zachowania spójności z metodyką użytą podczas wcześniejszych prac wykonywanych na potrzeby sporządzania dokumentacji do planu zadań ochronnych, jeśli ocena została przeprowadzona. Wszelkie zmiany lub odchylenia od ww. założeń metodycznych należy szczegółowo uzasadnić.
2. Ocenę wykonuje się na podstawie zgromadzonych danych i informacji o konkretnych płatach siedliska oraz stanowiskach gatunków w oparciu o wizje terenowe, które weryfikują i uzupełniają posiadaną wiedzę.
3. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony opiera się na parametrach i skali określonej w załączniku do Rozporządzenia, w której „FV” oznacza stan właściwy, „U1 – niezadowolający”, „U2 – zły”.
4. Podstawą oceny parametru „struktury i funkcji” siedlisk przyrodniczych oraz „populacji i siedliska” gatunków zwierząt i roślin są zestawy wskaźników opracowane dla poszczególnych gatunków zwierząt i roślin oraz typów siedlisk, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu. Zestawy wskaźników dla siedlisk i gatunków wraz z zasadami ich interpretacji są dostępne na stronie internetowej GIOŚ (<http://siedliska.gios.gov.pl>)
5. Wykonawca opracuje oceny stanu gatunków lub typów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze, zgodnie z przyjętą skalą, przy czym oceny te powinny być zgeneralizowane na poziomie obszaru na podstawie rozkładu ocen na poszczególnych stanowiskach. W przypadku braku kompletnej wiedzy, jako ocenę należy przyjąć, jeżeli to możliwe, „najlepsze możliwe oszacowanie najbardziej prawdopodobnej wartości skali”, z równoczesnym opisaniem stopnia niepewności zgodnie z propozycją nowego formularza SDF.
6. Zamawiający wymaga opracowania kart obserwacji siedlisk przyrodniczych i gatunków, wypełnionych zgodnie ze wzorami przedstawionymi w podręcznikach metodycznych opracowanych w ramach PMS GIOŚ. Zamawiający wymaga dostarczenia opracowanych kart obserwacji siedlisk przyrodniczych i gatunków jedynie w wersji elektronicznej (w formie plików .doc / .docx lub .xls / .xlsx oraz .PDF).

7. Na bazie ww. danych dla każdego przedmiotu ochrony należy również dokonać ocen w Standardowym Formularzu Danych (dalej SDF) obszaru. Wszystkie oceny ogólne: A, B lub C oraz oceny częściowe należy szczegółowo uzasadnić. Analizę należy przeprowadzić wg kryteriów zawartych w *Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych Obszaru Natura 2000 wersja 2012.1 (załącznik nr 1A do SIWZ)*.
8. Przeprowadzić analizę w zakresie zasadności utrzymania lub zmiany poszczególnych ocen siedlisk przyrodniczych lub gatunków objętych wybraną częścią przetargu, ujętych w Standardowym Formularzu Danych (dalej SDF) obszaru. W przypadku gatunków pospolitych (np. bóbr), należy przanalizować zasadność pozostawienia ich jako przedmioty ochrony obszaru.
9. Jeżeli Wykonawca posiada nowsze i udokumentowane dane i informacje inne niż te zawarte w SDF-ie i dokumentacji planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 w odniesieniu do siedlisk i gatunków objętych inwentaryzacją, dane te, w połączeniu z wynikami badań terenowych w ramach prowadzonej inwentaryzacji, mogą posłużyć do wyłączenia siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt z listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 (nadanie oceny D). Propozycja wyłączenia siedliska przyrodniczego lub gatunku z listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 musi zostać udokumentowana informacjami i danymi naukowymi, które potwierdzą, że popełniono błąd w SDF-ie w zakresie identyfikacji przedmiotów ochrony i ich oceny albo nastąpił zanik gatunku lub siedliska w wyniku procesów naturalnych niewynikających z faktu niepodjęcia działań ochronnych po 1 maja 2004 roku.

VI Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony

1. Wykonawca ustali listę zagrożeń i następnie określi ich charakter oraz wpływ na przedmioty ochrony, dokonując powiązania relacji przyczynowo-skutkowych ze wskaźnikami decydującymi o stanie ochrony siedliska bądź gatunku.
2. Każdy płat siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunku badanego w ramach przedmiotu zamówienia powinien mieć rozpoznane zagrożenia istniejące i potencjalne, które należy im przyporządkować w oparciu o katalog zagrożeń zawarty w załączniku 5 do *Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1* opracowanej przez Komisję Europejską. Każde ze wskazanych zagrożeń, szczególnie te o dużym stopniu uogólnienia, należy uzasadnić odnosząc się do warunków występujących w terenie.
3. Zagrożenia należy ustalić poprzez podanie kodu zagrożenia i jego nazwy.

VII Cele działań ochronnych

1. Dla każdego przedmiotu zamówienia należy sformułować mierzalne i weryfikowalne cele działań ochronnych.
2. Podczas ustalania celów działań ochronnych gatunku lub siedliska przyrodniczego Wykonawca powinien kierować się:
 - 1) koniecznością likwidacji lub ograniczenia zidentyfikowanych zagrożeń,
 - 2) koniecznością utrzymania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony lub jego osiągnięcia, jeżeli ten stan został oceniony jako niezadowalający (U1) lub zły (U2) dążąc do uzyskania „stanu optymalnego”;
 - 3) możliwością osiągnięcia celów w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych dla danego obszaru Natura 2000;

- 4) istniejącymi i potencjalnymi uwarunkowaniami (w tym społecznymi i gospodarczymi) oraz ograniczeniami (w tym: technicznymi, finansowymi, organizacyjnymi, wynikającymi z braku wiedzy);
- 5) możliwością monitorowania i weryfikacji osiągnięcia celów.

VIII Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania

1. W stosunku do każdego siedliska przyrodniczego i gatunku objętego wybraną częścią zamówienia, należy rozważyć konieczność zaproponowania uzasadnionych przyrodniczo i ekonomicznie działań ochronnych.
2. Wykonawca określi odpowiednie działania ochronne w odniesieniu do przyjętych celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony, które mogą dotyczyć między innymi:
 - 1) wykonania określonych, jednorazowych bądź powtarzalnych, działań ochrony czynnej, w tym działań obligatoryjnych i fakultatywnych, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły;
 - 2) wdrożenia modyfikacji w stosowanych metodach gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowalający lub zły;
 - 3) utrzymania określonych metod gospodarowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy.
3. Wykonawca określi działania ochronne, które:
 - 1) muszą być indywidualnie zaprojektowane i dostosowane do każdego płatu siedliska lub siedliska gatunku, jeśli wynika to ze specyfiki i zróżnicowania płatów (przypisanego do działek ewidencyjnych);
 - 2) stworzą standardowy pakiet działań ochronnych, który może być zastosowany do każdego płatu siedliska, gdy takie działania mogą być powielane i stosowane dla wielu płatów i służą celom ochrony;
 - 3) polegają na określeniu ogólnych reguł i procedur gospodarowania (np. ogólnych reguł do stosowania w gospodarce rolnej, rybackiej) lub za pomocą mechanizmów o ogólnym zastosowaniu (np. pakietów rolnośrodowiskowych).
4. Planując działania ochronne, należy określić:
 - 1) rodzaj działań ochronnych;
 - 2) zakres prac przewidzianych do realizacji i w razie potrzeby warunki co do sposobu ich wykonania;
 - 3) obszar lub miejsca ich realizacji (gmina, obręb i działki ewidencyjne, oddział i wydzielenie leśne lub wykorzystując inny sposób określenia miejsca realizacji umożliwiający umiejscowienie realizacji np. kilometrąż rzeki);
 - 4) termin lub okres oraz częstotliwość ich realizacji;
 - 5) szacunkowe koszty ich realizacji (kwoty brutto);
 - 6) podmiot odpowiedzialny za ich wykonanie i monitorowanie.
5. Działania ochronne powinny obejmować również działania w zakresie monitoringu stanu przedmiotów ochrony, w tym w szczególności monitoring odpowiednich parametrów i wskaźników stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych. Wykonawca planując monitoring stanu będzie stosował metodykę PMŚ GIOŚ.
6. Działania ochronne przewidziane na terenie trwałych użytków zielonych (TUZ), należy zróżnicować na działania obligatoryjne i fakultatywne.

- 1) Do działań obowiązkowych należy zaliczyć:
 - zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty analizy występujące w granicach TUZ,
 - ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe TUZ.Jest to zamknięta lista wymogów, którą należy literalnie wpisywać w odniesieniu do TUZ.
- 2) Jako działania fakultatywne należy rozumieć czynności wymagające od rolników zmiany sposobu gospodarowania zapewniającego właściwy stan zachowania przedmiotów ochrony bądź wykonywania dodatkowych zadań zaproponowanych przez Wykonawcę, co związane będzie z ponoszeniem dodatkowych kosztów. W działaniach fakultatywnych należy zdefiniować m.in. termin i sposób użytkowania gruntu, obsadę zwierząt i obciążenie itp.
7. Propozycje działań ochronnych powinny uwzględniać zapisy obowiązujących planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 (jeśli plany zostały ustanowione), których powierzchnia pokrywa się z inwentaryzowanym obszarem.

IX Wskazania do zmian w istniejących dokumentach planistycznych z zakresu planowania przestrzennego

1. Wykonawca przeanalizuje istniejące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, plan zagospodarowania przestrzennego województwa pod kątem ich zapisów stwarzających zagrożenia dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, objętych przedmiotem zamówienia.
2. Wykonawca przedstawi propozycję wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planie zagospodarowania przestrzennego województwa dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, objętych przedmiotem zamówienia.

X Aktualizacja Standardowego Formularza Danych obszarów Natura 2000

1. Wykonawca przeanalizuje aktualny SDF obszaru dostępny pod adresem <http://natura2000.gdos.gov.pl/wyszukiwarka-n2k> i przedstawi propozycję jego zmian w zakresie inwentaryzowanych gatunków zwierząt lub siedlisk przyrodniczych, w tym zwłaszcza w zakresie:
 - 1) weryfikacji przedmiotów ochrony;
 - 2) propozycji aktualizacji oceny znaczenia przedmiotów ochrony (poprzez nadanie wartości A, B, C, D – zgodnych z instrukcją wypełniania SDF).
2. Wykonawca zweryfikuje dane zawarte w SDF-ie i opracuje projekt jego aktualizacji wraz z uzasadnieniem merytorycznym zgodnie z Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Wersja 2012.1 dostępnej pod adresem <http://natura2000.gdos.gov.pl/wytyczne-i-poradniki>.
3. W przypadku, gdy występowanie danego siedliska przyrodniczego lub gatunku nie zostanie potwierdzone podczas badań terenowych i wykazany zostanie brak siedliska przyrodniczego lub brak siedlisk tego gatunku w granicach obszaru Natura 2000, Wykonawca proponuje wykreślenie tego siedliska przyrodniczego lub gatunku z listy przedmiotów ochrony w SDF-ie obszaru oraz przedłoży szczegółowe uzasadnienie merytoryczne możliwych powodów zaistnienia takiej sytuacji.

4. Wyniki ekspertyzy mogą również stanowić podstawę do wnioskowania o zmianę granic obszaru Natura 2000. Propozycję taką należy szczegółowo uzasadnić.

XI Forma opracowania ekspertyz przyrodniczych

1. Na ekspertyzę przyrodniczą składają się:
 - 1) raport z prac terenowych;
 - 2) poprawnie wypełniony Szablon dokumentacji uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie przedmiotów ochrony objętych zamówieniem (**załącznik nr 1B do SIWZ**),
 - 3) dane GIS opracowane zgodnie ze Standardem Danych GIS w ochronie przyrody wersja 3.03.01 (SDGIS) oraz Adaptacją SDGIS (wersja 3) (**załącznik nr 1C do SIWZ**)
 - 4) mapy tematyczne.
2. Na raport z prac terenowych składają się:
 - 1) skład zespołu badawczego;
 - 2) zakres badań i szczegółowe założenia metodyczne;
 - 3) opis terenu objętego badaniami;
 - 4) karty obserwacji siedlisk przyrodniczych (wraz ze zdjęciami fitosocjologicznymi) lub gatunków;
 - 5) wyniki prac, w tym zestawienia tabelaryczne (Excel) przedstawiające w szczególności:
 - oceny wszystkich parametrów i wskaźników stanu zachowania siedlisk przyrodniczych, na poszczególnych stanowiskach, dokonane w oparciu o wytyczne PMŚ GIOŚ, o których mowa w ust. 1;
 - oceny wszystkich parametrów i wskaźników stanu zachowania gatunków roślin i zwierząt, dokonane w oparciu o wytyczne PMŚ GIOŚ, o których mowa w ust. 1;
 - powierzchnię poszczególnych płatów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku wraz z ich dokładną lokalizacją (współrzędne GPS);
 - 6) podsumowanie zawierające:
 - analizę wyników na tle danych z lat ubiegłych (jeśli są dostępne),
 - ocenę znaczenia przedmiotów ochrony dla obszaru Natura 2000, a tym samym ewentualne wskazania (wraz z uzasadnieniem) do konieczności wprowadzenia zmian w SDF badanego obszaru,
 - 7) mapy topograficzne w skali 1:25 000 (arkusze formatu A4 lub złożone formatu A3), również na nośniku cyfrowym, wraz z legendą i naniesionymi:
 - zasięgami przedmiotowych siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków, zaznaczonymi w formie poligonu, a w przypadku powierzchni poniżej 0,5 ha w postaci punktu,
 - w przypadku inwentaryzacji ptaków w postaci poligonu, punktu lub diagramu kołowego (zgodnie z punktem „n”) wraz z liczbą par/samców oraz kategorią lęgowości (A – gniazdowanie możliwe, B – gniazdowanie prawdopodobne, C – gniazdowanie pewne),
 - w przypadku inwentaryzacji pozostałych gatunków zwierząt lub roślin z zaznaczonymi stanowiskami gatunku (należy zaznaczyć punktowo),
 - wyznaczonymi powierzchniami/transektami/punktami do prowadzenia dalszych badań monitoringowych,
 - ewentualnymi obszarami predysponowanymi do wyłączenia lub włączenia w granicę obszaru Natura 2000;

- 8) dokumentacja fotograficzna, w postaci plików elektronicznych zapisanych w formacie .jpg/jpeg i rozdzielczości nie mniejszej niż 300 dpi oraz w formie wydruku (nie więcej niż 4 zdjęcia na jednej stronie);
 - 9) warstwy wektorowe (pliki .shp);
 - 10) ślady GPS (pliki .gpx);
 - 11) wykaz publikacji i opracowań wykorzystanych przy sporządzeniu ekspertyzy.
3. Do oznaczenia lokalizacji siedlisk przyrodniczych lub gatunków na mapach należy zastosować kody zgodne z przyjętą symboliką siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin oraz zwierząt, ujętych m.in. w Instrukcji wypełniania Standardowych Formularzy Danych z 2012 r.
 4. Dokumentacja fotograficzna musi prezentować obszary występowania siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków wraz z podaniem ich dokładnej lokalizacji i daty wykonania (minimum dwie fotografie na każdy płat siedliska). Dokumentacja fotograficzna powinna zawierać opis umożliwiający identyfikację każdego badanego stanowiska – należy wskazać stanowisko badawcze, przedmiot ochrony badany na danym stanowisku (dotyczy ekspertyz wykonywanych dla więcej niż 1 przedmiotu ochrony), dane o lokalizacji zdjęcia (nr działki, nr i nazwę obrębu, współrzędne geograficzne), kierunek wykonania zdjęcia i datę wykonania.
 5. Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk i siedlisk gatunków (stwierdzonych i potencjalnych) winno być przedstawione w oparciu o cyfrowe warstwy wektorowe wykorzystywane w systemach informacji przestrzennej GIS. Warstwy powinny być wykonane zgodnie ze Standardem Danych GIS w ochronie przyrody wersja 3.03.01 (SDGIS) oraz Adaptacją SDGIS (wersja 3).
 6. Naniesienie stwierdzonych stanowisk gatunku:
 - 1) W przypadku inwentaryzacji gatunków ptaków należy wykonać za pomocą oznaczeń graficznych:
 - w przypadku lokalizacji płatów terenu gromadzących więcej niż 1 parę/samca w postaci poligonów,
 - w przypadku dokładnej lokalizacji stanowisk tj. gdy znana jest lokalizacja gniazda/kolonii – punktowo,
 - w pozostałych przypadkach za pomocą diagramów kołowych uwzględniających wielkość terytoriów/rewirów gniazdowych.
 - 2) W przypadku inwentaryzacji pozostałych gatunków zwierząt i roślin należy nanieść stanowiska gatunku jeśli były prowadzone, za pomocą oznaczeń graficznych (diagramów kołowych) uwzględniających zróżnicowanie liczebności populacji gatunku.
 - 3) Przedmiotowe materiały, należy dostarczyć Zamawiającemu tylko w wersji elektronicznej.
 7. Naniesienie stwierdzonych i potencjalnych siedlisk gatunku należy wykonać za pomocą oznaczeń graficznych:
 - 1) w przypadku lokalizacji większych (pow. 0,5 ha) płatów terenu w postaci poligonów,
 - 2) w przypadku powierzchni poniżej 0,5 ha w postaci punktu.

XII Wymagania dotyczące realizacji:

1. Zamawiający wymaga sporządzenia przedmiotu umowy w formie wydruków, opracowanych na podstawie informacji zgromadzonych w trakcie prac nad ekspertyzami, uzupełnionymi o posiadaną wiedzę oraz wyniki przeprowadzonych wizji terenowych zgodnie z zapisami Opisu Przedmiotu Zamówienia.

2. Wszelkie inne dane o charakterze przestrzennym, będące wynikiem prac nad opracowaniem, Wykonawca prześle w formie cyfrowych warstw wektorowych używanych w systemach informacji przestrzennej (GIS) oraz cyfrowych map tematycznych i ich wydruków.
3. Cyfrowe warstwy wektorowe mają spełniać następujące wymagania:
 - 1) zostaną sporządzone zgodnie ze Standardem Danych GIS w ochronie przyrody wersja 3.03.01 (SDGIS) oraz Adaptacją SDGIS (wersja 3);
 - 2) układ współrzędnych PL-1992 (EPSG: 2180), o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz.U. 2012, poz. 1247);
 - 3) format pliku, w którym Wykonawca prześle Zleceniodawcy dane to obligatoryjnie format ESRI shapefile (*.shp);
 - 4) każda informacja (punkt, linia, poligon) ma posiadać tzw. metadane, czyli dane o danych. Do metadanych należą informacje o źródle danych, aktualności, właścicielu/zarządcy, organie referencyjnym itp.
4. Cyfrowe mapy tematyczne powinny być sporządzone w oparciu o mapy państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Podkład rastrowy ma spełniać wymagania:
 - 1) skala 1:10 000 oraz 1:25 000, zapewniająca czytelność treści mapy;
 - 2) kolor (RGB 24bit);
 - 3) skalibrowany do układu współrzędnych PL-1992 z zapisany w pliku TIFF niosącym informacje o georeferencji, tzw. GeoTIFF.
5. Wydruki cyfrowych map tematycznych mają spełniać wymagania:
 - 1) format odpowiednio do skali A4 lub A3;
 - 2) rozdzielczość wydruku nie mniejsza niż 300dpi.
6. Przedłożony raport, w formie wydruków, winno spełniać następujące wymagania:
 - 1) legenda z naniesionymi:
 - zasięgami siedlisk (oraz oceną ich stanu) w postaci poligonu, a w przypadku powierzchni do 0,5 ha w postaci punktu,
 - stanowiskami poszczególnych gatunków oznaczonymi punktowo z rozróżnieniem kolorystycznym w taki sposób, aby uwzględnić zróżnicowanie liczebności populacji poszczególnych gatunków,
 - wyznaczonymi powierzchniami/transektami/punktami do prowadzenia dalszych badań monitoringowych,
 - ewentualnymi obszarami predysponowanymi do wyłączenia lub włączenia w granicę obszaru Natura 2000.
 - 2) należy stosować czcionkę Times New Roman 12 pkt (w przypadku tabel Times New Roman 10 pkt), interlinię 1,15 wiersza, marginesy 2,0 cm (lewy margines 2,5 cm);
 - 3) zestawienia tabelaryczne należy zamieścić w tekście, a nie na końcu opracowania;
 - 4) zestawienie publikacji wykorzystanych do wykonania opracowania należy sporządzić zgodnie z wymogami, o których mowa w pkt. 12 załącznika nr 1;
 - 5) dokumenty tekstowe i tabele należy zapisać w formacie „pdf” i „doc”;
 - 6) spis treści należy opracować w formie tzw. „Aktywnego spisu treści”.
7. Szablon dokumentacji uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie przedmiotów ochrony objętych zamówieniem należy uzupełnić zgodnie ze wzorem przekazanym przez Zamawiającego, bez modyfikowania typu i wielkości czcionki, marginesów itp.
8. Przedmiot umowy, w formie wydruku i w wersji elektronicznej, Wykonawca dostarczy Zamawiającemu w jednym egzemplarzu, a po jego zaakceptowaniu, w dwóch

egzemplarzach oprawionych w twardą oprawę, w sposób uniemożliwiający wydostawanie się kartek.

9. Wersję elektroniczną ekspertyzy Wykonawca dostarczy Zamawiającemu na nośniku CD/DVD w dwóch egzemplarzach.
10. Ekspertyza przyrodnicza musi być podpisana przez eksperta przyrodniczego, a jeśli w wykonaniu zamówienia uczestniczy co najmniej 2 ekspertów przyrodniczych – przez koordynatora wskazanego w ofercie Wykonawcy.
11. Ekspertyza przyrodnicza musi być opatrzona numerem i nazwą projektu: POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” oraz oznakowania logotypami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, Unii Europejskiej.